

54112304: สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ: พิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษา / พิพิธภัณฑสถานโรงเรียนเทพศิรินทร์ / แนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน

นุชจรี ศรีวิเชียร: แนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์. อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์: ผศ. ดร. กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์. 142 หน้า.

พิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์ เริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่พ.ศ. 2555 ระยะเวลากว่า 3 ปี แต่ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ของการเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีชีวิต และเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ผู้ศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมาของพิพิธภัณฑสถาน โดยประยุกต์การประเมินผลโครงการตามแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นวิธีประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆได้อย่างรอบด้าน ผู้การสร้างแบบสอบถามอันเป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ แบบสอบถามเป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามการบริหารจัดการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ นักเรียนเทพศิรินทร์ และบุคคลทั่วไป ซึ่งประเด็นคำถามประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานองค์ประกอบเกื้อหนุนในการดำเนินงานพิพิธภัณฑสถาน กระบวนการดำเนินงาน และการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนการเสนอแนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์ต่อไป

ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานที่ผ่านมาประสบปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

1. การขาดส่วนร่วมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามการบริหารจัดการของโรงเรียน และนักเรียน ซึ่งสะท้อนถึงการขาดความสนใจในบทบาทหน้าที่ของงานพิพิธภัณฑสถาน
2. จำนวนบุคลากรพิพิธภัณฑสถานไม่เพียงพอ
3. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหว และข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานโรงเรียนที่ยังไม่ทั่วถึง
4. เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของนักเรียนภายในชุมชน
5. การจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่หลากหลาย และ
6. การใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑสถานในด้านการศึกษายังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางพัฒนาพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน แนวคิดพิพิธภัณฑสถานกับการประชาสัมพันธ์ แนวคิดพิพิธภัณฑสถานกับการศึกษา กรณีศึกษาการดำเนินงานร่วมกันของนักเรียนในรูปแบบชุมชน แนวคิดการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถาน ผู้การเสนอแผนงานทั้งหมด 5 แผน ที่สามารถพัฒนาการดำเนินงานต่างๆของพิพิธภัณฑสถานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่

1. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสู่การมีส่วนร่วมในงานพิพิธภัณฑสถาน
2. สรรหาอาสาสมัครพิพิธภัณฑสถาน
3. พัฒนาประสิทธิภาพในงานประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถาน
4. การจัดเก็บข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียนเทพศิรินทร์
5. การดำเนินงานร่วมกันของนักเรียนภายใต้ชุมชนคนรักพิพิธภัณฑสถาน

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

54112304: MAJOR: CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT

KEY WORD: EDUCATIONAL MUSEUM / DEBSIRIN SCHOOL MUSEUM / DEVELOPMENT
PLAN FOR MUSEUM

NUCHAJREE SRIWICHIAN: DEVELOPMENT PLAN FOR DEBSIRIN EDUCATIONAL
MUSEUM. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. KANNIKA SUTHIRATTANAPIROM, Ph.D.
142 pp.

Debsirin Educational Museum has opened to the public since 2012. For over three years, its performance has not yet reviewed or evaluated following its vision "To be a living museum and historical learning center." This research aims at studying the museum processes by applying CIPP Model paradigm which is quite well completely project evaluation method. The research tool is questionnaire distributed to three sampling groups: personnel under Debsirin School's management, Debsirin students and visitors. The questions are involved with management, museum processing elements, museum process and educational services.

The study revealed some problems of the establishment as follows 1. Non-engagement of personnel under the school's management and students 2. Lacking museum workers 3. Insufficient museum public relation 4. Inefficient performance of student activity club 5. Very limited educational activities and 6. Underused for educational purposes.

The researcher posed 5 development plans for solving some contextual problems and enhancing some effective processes from opinions expressed museum management, museum public relation and education in museum. The plans consist of 1. To promote participation among those concerned 2. To search for some volunteers 3. To strengthen museum public relation activities 4. To promote "working together" scheme of the museum-lovers student club

Program of Cultural Resource Management

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยผู้มีอุปการะคุณหลายท่าน โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาอย่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ ที่ช่วยให้คำแนะนำที่ดี กระบวนการคิดที่มีชั้นเชิง และท้าทายความคิด ความสามารถ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์พิเศษพิสิฐ เจริญวงศ์ และรองศาสตราจารย์สุรพล นานะพินธุ ที่ให้เกียรติในการร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และท่านทั้งสองยังเป็นอาจารย์หลักสูตรการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ที่มีความเมตตาและไขข้อข้องใจในการศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างชัด และขอขอบคุณอาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ประเด็นหลักในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เกิดจากการได้รับโอกาสจากผู้ใหญ่ใจดีหลายท่านในการได้ทำงานที่พิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์แห่งนี้ ได้แก่ ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์รุ่น 04-06 ที่เป็นหัวเรือใหญ่ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ ซึ่งมอบประสบการณ์ที่ล้ำค่าแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก อาจารย์สุภัทร สุขสมบุรณ์ อาจารย์หัวหน้างานพิพิธภัณฑสถานฯ ที่มีส่วนให้ผู้วิจัยเข้าใจหลักการทำงานต่าง ๆ ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์อย่างเป็นระบบ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานมาโดยตลอด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความเมตตาจากผู้ใหญ่หลาย ๆ ท่านที่โรงเรียนแห่งนี้ ได้แก่ ท่านผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนคุณครูท่านต่าง ๆ ในโรงเรียนที่หยิบยื่นมิตรไมตรีที่ดีแก่ผู้วิจัย

ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณจากบิดา มารดา และพี่สาว ที่คอยอบรมสั่งสอนผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อน ๆ ในสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร (รุ่นที่ 4) ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจในการศึกษา